

PROGRAM WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
ZESPOŁU SZKÓŁ BUDOWLANYCH W RYBNIKU

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

(art.1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe)

Podstawa prawna:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1189).

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.).

Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59).

Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487).

Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).

Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015 r. poz. 1249).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2018 r., poz. 2014).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977).

Sylwetka absolwenta ZSB

Absolwent powinien:

- Posiadać poziom wiedzy ogólnej przewidzianej programem nauczania ze wszystkich przedmiotów i dążyć do dalszego rozwoju intelektualnego.
- Rozwijać określone cechy charakteru i osobowości, takie jak: prawość, rzetelność, życzliwość, poczucie własnej wartości i honoru, powinien być wrażliwy na niesprawiedliwość i zło, kulturalny, taktowny, opanowany, lojalny, tolerancyjny. Powinien projektować i osiągać realne cele osobiste, rozwijać swoją osobowość zgodnie z przyjętymi wartościami moralnymi, podejmować odpowiedzialne decyzje zawodowe i osobiste, odważnie prezentować własny punkt widzenia, brać udział w dyskusjach zachowując tolerancję, otwierać się na nowe poglądy i poszerzać wiedzę.
- Przyjmować określoną postawę wobec innych ludzi: aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i kulturalnym, wyrażać życzliwość, szacunek i tolerancję wobec innych, poczuwać się do odpowiedzialności za sytuację, w których uczestniczy i ponosić konsekwencje swoich działań.
- Reprezentować określoną postawę społeczną: otwarty na wartości uniwersalne, ciekawy świata, zna języki obce, dba o kulturę języka ojczystego, potrafi krytycznie, logicznie i twórczo myśleć, posiada umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, przeciwstawia się złu, niesprawiedliwości i nałogom, odważnie reaguje i podejmuje decyzje. Powinien czuć się obywatelem Polski, Europy i świata, być człowiekiem prawym, przygotowanym do godnego i mądrego życia.

Czynniki ryzyka i czynniki chroniące mające wpływ na zachowania ryzykowne i zachowania prozdrowotne młodzieży

Indywidualne czynniki ryzyka: deficyty poznawcze, brak lub niskie poczucie własnej wartości, niska samoocena, niska odporność na stres, depresja, skłonność do narażania własnego bezpieczeństwa dla ekscytujących przeżyć.

Czynniki ryzyka związane z rodziną: konflikty w rodzinie, rozwód rodziców, słabe więzi rodzice-dziecko, brak konsekwencji rodziców, brak nadzoru rodziców nad edukacją uczniów oraz frekwencją w szkole, permissywność lub autorytatywność wychowawcza, uzależnienia rodziców, przemoc domowa.

Czynniki ryzyka związane z edukacją: niepowodzenia szkolne i niskie wyniki szkolne, brak zaangażowania w naukę, niska frekwencja, negatywne nastawienie do szkoły.

Środowiskowe czynniki ryzyka: przynależność do grup rówieśniczych przejawiających zachowania problemowe, odrzucenie przez rówieśników, niekorzystne środowisko sąsiedzkie, dostępność

Indywidualne czynniki chroniące: wysoki poziom inteligencji, uzdolnienia, hobby, pozytywny obraz siebie, aspiracje, posiadanie umiejętności społecznych oraz celów życiowych, zdolności adaptacyjne oraz mechanizmy samokontroli.

Rodzinne czynniki chroniące: więź z rodzicami, wsparcie i zaangażowanie ze strony rodziców, spójność oddziaływań wychowawczych, określenie jasnych zasad i oczekiwań wobec dziecka oraz monitorowanie czasu wolnego.

Czynniki chroniące związane z edukacją: dążenie do zdobywania wiedzy, osiąganie sukcesów, udział w zajęciach rozwijających zainteresowania, pozytywna atmosfera w szkole, dobre relacje z rówieśnikami i nauczycielami, zaangażowanie w pozalekcyjne życie szkoły, systematyczne uczęszczanie do szkoły.

Środowiskowe czynniki chroniące: pozytywna grupa rówieśnicza, zaangażowanie w działania na rzecz innych osób, wolontariat, brak akceptacji dla zachowań ryzykownych i odbiegających od norm społecznych.

Cele programu

- Kształtowanie postaw w oparciu o wartości i autorytety.
- Kształtowanie postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji.
- Kształtowanie u uczniów postaw sprzyjających ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takich jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek do innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestniczenia w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej.
- Kształtowanie postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie, w tym rozwijanie potrzeby uczenia się przez całe życie.
- Promocja zdrowia.
- Przeciwdziałanie pojawieniu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem nikotyny, alkoholu, środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów.
- Kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków i substancji ww. oraz przeciwnych podejmowaniu zachowań ryzykownych, takich jak: ryzykowne zachowania seksualne, zachowania agresywne i przestępcze, zachowania ryzykowne w sieci, nieprawidłowe nawyki żywieniowe.

Podstawowe zasady realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły;
- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności w realizacji zadań określonych w programie;
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły;
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

Zadania i sposoby realizacji.

Obszar	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
ZDROWIE - edukacja zdrowotna	Promowanie zdrowia jako wartości i zasobu dla społeczeństwa.	Lekcje wychowawcze dot. odpowiedzialności za zdrowie swoje i innych ludzi. Samokontrola zdrowia i badania profilaktyczne. Różowa wstążeczka – warsztaty dla wszystkich uczennic dot. profilaktyki raka piersi i szyjki macicy.	wychowawcy pielęgniarka pedagog
	Przeciwdziałanie	Lekcje wychowawcze.	wychowawcy

	i rozwiązywanie problemów natury psychicznej: zaburzenia nastroju, nerwice, depresje, zaburzenia jedzenia.	Warsztaty dla młodzieży. Indywidualne poradnictwo i pomoc psychologiczno – pedagogiczna. Szkolenie nauczycieli w zakresie zdrowia psychicznego.	zespół ds. promocji zdrowia pedagodzy
	Rozwijanie umiejętności stosowania w praktyce strategii radzenia sobie ze stresem.	Warsztaty antystresowe.	zespół ds. promocji zdrowia
	Kształtowanie umiejętności psychospołecznych.	Lekcje wychowawcze na temat asertywności, rozwiązywania konfliktów, poszukiwania pomocy, podejmowania decyzji i przewidywania konsekwencji własnych działań.	wychowawcy
	Doskonalenie umiejętności planowania, organizowania oraz oceniania własnego uczenia się, planowania przyszłości oraz wyznaczania celów.	Lekcje wychowawcze, lekcje przedmiotowe Diagnoza stylów uczenia się. Zajęcia warsztatowe z zakresu doradztwa zawodowego. Indywidualne poradnictwo.	wychowawcy, nauczyciele przedmiotów pedagodzy
	Rozwijanie umiejętności dostrzegania zagrożeń i skutków wynikających z zanieczyszczenia środowiska (powietrza, gleby, wody)	Zajęcia przedmiotowe (geografia, edukacja dla bezpieczeństwa). Lekcje wychowawcze.	wychowawcy, nauczyciel geografii, edukacji dla bezpieczeństwa
RELACJE - kształtowanie postaw społecznych	Kreowanie postaw prospołecznych - uwrażliwienie na potrzeby innych, wdrażanie do bezinteresownych działań na rzecz potrzebujących.	Udział w akcjach charytatywnych. Działania szkolnego wolontariatu „Pomocna dłoń”. Udział w projekcie społecznym „Szlachetna paczka”. DKMS- lekcje	opiekun szkolnego koła wolontariatu koordynatorzy nauczyciel edukacji

		wychowawcze jako akcja promocyjna. DKMS- Dzień Dawcy Szpiku w szkole. Krwiodawstwo- lekcje wychowawcze jako akcja promocyjna. Akcje Krwiodawstwa. Udział w zawodach pierwszej pomocy.	dla bezpieczeństwa
	Przeciwdziałanie dyskryminacji oraz kształtowanie postaw szacunku wobec różnorodności.	Promocja wśród nauczycieli i nauczycielek ofert szkoleniowych z obszaru edukacji antydyskryminacyjnej. warsztatów dla uczennic i uczniów, kształtujących postawy otwartości i szacunku oraz wyjaśniających konsekwencje dyskryminacji. Poruszanie na lekcjach z młodzieżą tematów z obszaru edukacji antydyskryminacyjnej, międzykulturowej oraz takich, które dotyczą współczesnych wyzwań społecznych. Reagowanie na wszelkie przejawy dyskryminacji obserwowane w szkole.	nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy, rada rodziców, dyrekcja
	Uświadamianie całej społeczności szkolnej wartości płynących z funkcjonowania w różnorodnym społeczeństwie.	Lekcje wychowawcze. Lekcje przedmiotowe.	nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy, dyrekcja
	Kształtowanie umiejętności rozmowy opartej na wzajemnym szacunku oraz współpracy.	Lekcje wychowawcze z komunikacji interpersonalnej. Kontakty indywidualne z uczniami.	nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy
	Rozwijanie umiejętności pracy w zespole oraz poczucia przynależności do	Organizacja wycieczek, spotkań z okazji świąt, studniówek, rozgrywek sportowych. Działalność	wychowawcy, nauczyciele, opiekunowie samorządu

	grupy.	w samorządzie uczniowskim. Lekcje wychowawcze	
KULTURA – wartości, normy, wzory zachowań	Kształtowanie postawy patriotycznej i wpajanie szacunku dla tradycji Narodowej.	Zapoznanie z sylwetką i działalnością patrona szkoły Henryka Sławika. Zapoznanie z ceremoniałem szkoły. Obchody 100 - lecia niepodległości. Udział w uroczystościach i świętach państwowych na terenie szkoły i poza nią. Udział pocztu sztandarowego w miejskich uroczystościach. Wycieczki edukacyjne do miejsc związanych z tradycją i kulturą polską oraz pamięcią narodową. Konkursy historyczne. Lekcje wychowawcze, języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze.	wychowawcy, nauczyciele historii wychowawcy organizatorzy, wychowawcy nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie wychowawcy nauczyciele historii nauczyciele przedmiotów
	Budowanie systemu wartości w oparciu o autorytety.	Lekcje wychowawcze, języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze, religii na temat wartości, poszukiwania autorytetów. Zapoznanie uczniów z sylwetkami znanych absolwentów ZSB Edukacja kulturowa – udział w Małej Akademii Filmowej, wyjścia do muzeum, na wystawy, do teatru.	wychowawcy nauczyciele j. polskiego, historii, wiedzy o kulturze, wiedzy o społeczeństwie wychowawcy nauczyciele j. polskiego
	Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego oraz poszerzanie wiedzy na temat innych kultur.	Lekcje wiedzy o kulturze, historii i wychowawcze. Wycieczki – muzea, zabytki. Staże zagraniczne. Wyjazdy do teatrów,	nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy

		wyjścia do kina.	
	Kształtowanie norm współżycia w społeczności szkolnej i nawyków kulturalnych, jako wyrazu szacunku dla siebie i innych.	Zapoznanie uczniów z prawem szkolnym. Zapoznanie uczniów zasadami właściwego zachowania w miejscach publicznych oraz w szkole – lekcje wychowawcze. Udział w wydarzeniach kulturalnych.	wychowawcy, nauczyciele
	Ukazywanie skutków wynikających z zachowań naruszających przepisy prawa.	Informowanie rodziców i uczniów o konsekwencjach prawnych związanych z naruszeniem prawa, w tym o odpowiedzialności karnej nieletnich.	wychowawcy, pedagodzy
BEZPIECZEŃSTWO – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	Zapobieganie używaniu przez młodzież nikotyny, alkoholu, środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.	Lekcje wychowawcze na temat przyczyn i skutków używania środków psychoaktywnych. Realizacja programu profilaktycznego „Szkolna Interwencja profilaktyczna”. Udział w projekcie profilaktycznym „Strefa WZW Blokowisko to nie wszystko” – konsultacje instruktora terapii dla rodziców na terenie szkoły, udział pedagogów szkolnych w superwizjach, koncert profilaktyczny dla uczniów klas pierwszych. Udostępnianie informacji o specjalistycznej pomocy dla uczniów i ich rodziców w przypadku używania środków i substancji psychoaktywnych i odurzających. Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka.	wychowawcy
			przeszkoleni nauczyciele pedagodzy pedagodzy zespół ds. badań i ewaluacji
	Uświadamianie	Lekcje wychowawcze.	wychowawcy,

	zdrowotnych i psychicznych konsekwencji wynikających z ryzykownych zachowań seksualnych.	Lekcje wychowanie do życia w rodzinie.	nauczyciel wychowania do życia w rodzinie
	Przeciwdziałanie zjawisku agresji rówieśniczej, w tym agresji elektronicznej (cyberbullying).	Lekcje wychowawcze dotyczące przyczyn i skutków agresji oraz strategii zachowania w sytuacji zagrożenia przemocą fizyczną i psychiczną. Lekcje wychowawcze na temat hejtu w sieci. Lekcje wychowania do życia w rodzinie: - Przemoc i przestępstwa seksualne(kl. II) - Każdy ma prawo żyć godnie - bez przemocy (kl. III) Reagowanie na wszelkie przejawy przemocy, w tym cyberprzemocy w szkole.	wychowawcy nauczyciel wychowania do życia w rodzinie. nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy
	Rozwijanie umiejętności bezpiecznego korzystania z zasobów Internetu i mediów społecznościowych.	Warsztaty dla uczniów nt. odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych przygotowane przy współpracy z Komendą Miejską Policji w Rybniku. Dzień Bezpiecznego Internetu w ZSB - konkursy i quizy nt. odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych. Lekcje z przedmiotów informatycznych.	nauczyciele przedmiotów informatycznych
	Przeciwdziałanie wypadaniu z systemu edukacji.	Miesięczna analiza frekwencji uczniów. Podejmowanie działań w sytuacji wysokiej, nieusprawiedliwionej absencji i niespełniania obowiązku nauki	wychowawcy, pedagodzy

		(kontrakty z uczniami, współpraca z rodzicami, informowanie sądu).	
--	--	--	--

Tematy lekcji wychowawczych (propozycje)

Obszar: ZDROWIE - edukacja zdrowotna (w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego)

Moje poczucie własnej wartości.
 Samoocena – moje mocne i słabe strony.
 Pozytywny obraz samego siebie i otaczającego świata. Co sprawia, że jesteśmy radośni i pogodni?
 Pozytywne myślenie.
 Trening twórczego myślenia.
 Moje cele, oczekiwania związane z nauką w ZSB.
 Cele i priorytety krótko -, średnio- i długoterminowe.
 Sprawne zarządzanie czasem.
 Czy potrafię się uczyć?
 Jak zorganizować naukę przed egzaminami?
 Stres i sytuacje stresowe. Jak zapanować nad stresem?
 Jak podejmować decyzje?
 Studia – świadomy wybór.
 Predyspozycje, zainteresowania, zdolności – wpływ na wybór ścieżki kariery zawodowej.
 Profilaktyka i badania profilaktyczne.
 Samokontrola zdrowia i samobadanie.
 Szlachetne zdrowie ... Pojęcie zdrowia i choroby. Zdrowie jako wartość dla człowieka i zasobów dla społeczeństwa.
 Oddziaływanie człowieka na środowisko.
 Przyczyny i skutki zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego.
 Działania na rzecz ochrony środowiska.
 Ekologiczne spalanie węgla.
 Zdrowy wygląd bez sterydów.

Obszar: RELACJE - kształtowanie postaw społecznych

Poznajemy siebie nawzajem – integracja klasy.
 Praca zespołowa, czyli zasady pracy w grupie
 Moje miejsce w społeczeństwie. Marzenia i plany życiowe.
 Sztuka rozwiązywania konfliktów.
 Jak radzić sobie z krytyką ze strony innych?
 Sztuka negocjacji.
 Czy umiemy ze sobą rozmawiać? Sztuka porozumiewania się.
 Słyszę czy słucham? Aktywne słuchanie.
 Zaangażowanie w pomoc innym – wolontariat szkolny, samorząd uczniowski, honorowe krwiodawstwo.
 Konstruktywne przekazywanie i odbieranie pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych
 Akceptacja i tolerancja. Tolerancja wyrazem zgody na odmienność drugiego.
 Inni to także my- problem osób niepełnosprawnych.
 Kibole, blockersi, grupy podwórkowe – co robić, jeśli rozpoznasz zagrożenie, jak się bronić

przed wciągnięciem do „paczki”.
Jestem odpowiedzialny za zdrowie swoje i innych.

Obszar: KULTURA – wartości, normy, wzory zachowań

Patron szkoły – sylwetka, rys historyczny.

Dlaczego czcimy rocznice narodowe?

Niemodne słowa ? : OJCZYZNA, PATRIOTYZM, HONOR, POLAK, UCZCIWOŚĆ,
CZŁOWIECZEŃSTWO.

Moja hierarchia wartości.

Być czy mieć ?

Autorytet – mój wzór osobowy, czyli kto mi imponuje.

Kultura bycia nie tylko w szkole – ABC dobrego zachowania w miejscach publicznych.

Kultura języka – język jako wyraz kultury osobistej i subkultury środowiska.

Normy moralne i prawne w życiu obywatela (prawa i obowiązki klienta, pasażera, pacjenta, itp.)

Czy potrzebne nam są normy, zasady, prawo?

Prawa i obowiązki obywatela w myśl Konstytucji, Deklaracji Praw Człowieka, Praw Dziecka.

Kultura bycia czyli SAVOIR VIVRE na co dzień.

Samoocena zachowania w szkole w I i II semestrze

Prawa i obowiązki ucznia – zapoznanie z prawem wewnątrzszkolnym.

Prawa i obowiązki ucznia – przypomnienie prawa szkolnego.

Prawa i obowiązki maturzysty. Zapoznanie z regulaminem matur.

BEZPIECZEŃSTWO – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)

Czym jest agresja? Jakie są przyczyny zachowań agresywnych?

Jak radzić sobie z agresją ze strony innych ludzi?

Mobbing jako zjawisko społeczne i psychologiczne – jak sobie radzić, gdzie szukać pomocy.

Cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży.

Prawna ochrona dóbr osobistych, w tym nietykalności cielesnej, a zwyczaje szkolne

Szkodliwy wpływ używek na organizm.

Co to jest nikotyna i nikotynizm? Skutki palenia papierosów przez młodzież.

Co to jest nałóg? Od czego można się uzależnić?

Mity alkoholowe; jakie są motywy sięgania po alkohol?

Działanie, motywy i skutki zażywania narkotyków.

Używanie, nadużywanie czy uzależnienie?

Typy uzależnień od narkotyków – fizyczne, psychiczne i społeczne.

Sztuka odmawiania.

Zagrożenia w Internecie.

HIV/AIDS - bać się czy nie? Dżuma naszych czasów.

Prawdy i mity na temat sekt.

Wychowawca samodzielnie konstruuje klasowy program wychowawczy – profilaktyczny zgodnie z diagnozą potrzeb uczniów i rodziców, bieżącą sytuacją wychowawczą klasy oraz kalendarzem roku szkolnego. Program klasowy musi uwzględniać zadania z każdego obszaru.

Procedury dot. bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły

W celu zapewnienia bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki budynki i teren szkolny objęty jest nadzorem kamer CCTV.

1. PROCEDURA REAGOWANIA NA CYBERPRZEMOC W ZESPOLE SZKÓŁ BUDOWLANYCH W RYBNIKU

Zjawisko cyberprzemocy definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Technologie te to głównie Internet oraz telefony komórkowe.

Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

I. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice lub inni uczniowie – świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

II. Powiadomienie dyrektora, wychowawcy i pedagoga szkolnego.

III. Analiza zdarzenia, ustalenie okoliczności zdarzenia przy współudziale wychowawcy i pedagoga szkolnego (rodzaj materiału, sposób rozpowszechniania, ustalenie sprawcy, zabezpieczenie dowodów) **i zaplanowanie dalszych działań.**

IV. Działania wobec ucznia – sprawcy przemocy:

1. Rozmowa pedagoga szkolnego z uczniem, dotycząca okoliczności i przyczyn takiego zachowania.
2. Podpisanie kontraktu określającego zobowiązania ucznia (zaprzestanie swojego postępowania, usunięcia z sieci szkodliwych treści), konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań oraz terminy realizacji zadań zawartych w kontrakcie.
3. Zastosowanie konsekwencji wynikających ze Statutu ZSB.
4. Powiadomienie rodziców/opiekunów prawnych o zdarzeniu i konsekwencjach.
5. Powiadomienie Policji i/lub Sądu Rejonowego, Wydziału IV Rodzinny i Nieletnich*
6. Monitorowanie zachowania ucznia.

V. Działania wobec ucznia – ofiary cyberprzemocy.

1. Rozmowa wspierająca z uczniem (w tym udzielenie porad, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania).
2. Powiadomienie rodziców ucznia, o zdarzeniu, działaniach szkoły, porada i pomoc.
3. Monitorowanie sytuacji ucznia sprawdzające, czy po zakończonej interwencji nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

VI. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia.

* Szkoła zawiadamia policję i/lub sąd rodzinny w przypadku
- przestępstw ściganych z urzędu (poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.),
- rodzice niepełnoletniego sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania,
- gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów.

Pedagog szkolny sporządza notatkę służbową z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.

Procedurę opracowano na podstawie poradnik "Jak reagować na cyberprzemoc" pod red. Łukasza Wojtasik

2. PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA MŁODZIEŻY

PRZESTĘPCZOŚCIĄ I DEMORALIZACJĄ (Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 13 stycznia 2004 roku).

Działania interwencyjne

I. W przypadku **uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji**¹, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności.
W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, w sytuacji gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

II. W przypadku, gdy **nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków**, powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do

¹ Naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub nauki, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych – art. 4 § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji – decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.

5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu – odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.

7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

III. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły (#) wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

IV. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawcy, pedagoga, dyrektora itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;

- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.

– *Kodeks postępowania karnego*.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia, prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

V. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę,
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

VI. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego

- udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń,
 - niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
 - powiadomienie rodziców ucznia,
 - niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
- W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję – tel. 997 lub 112.